

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
НАПН України

Л.І.Прохоренко

Схвалено Вченою радою Інституту
(протокол № 10 від «13» грудня 2022 р.)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта / 053 Психологія
Освітня програма Спеціальна педагогіка / Спеціальна психологія
Ступінь Доктор філософії

Шифр дисципліни

ВД2

Назва дисципліни

Інклюзивно-ресурсні центри в системі супроводу дітей з порушеннями слуху

Навчальний рік

2021-2022

Кількість кредитів
ЄКТС (годин)

1 кредит (30 годин)

Статус

Вибіркова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Курс має на меті дати уявлення про діяльність інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ)), як першої ланки у визначенні індивідуальної траєкторії здобуття освіти дитиною з порушеннями слуху, на основі нових підходів, що закладені в Концепції НУШ та узгоджуються з сучасними методологічними положеннями щодо освіти дітей з ООП.

Ми розглянемо:

- особливості діяльності ІРЦ в системі супроводу дітей з порушеннями слуху;

- сучасні вимоги до організації освітнього процесу для дітей з порушеннями слуху: відповідність нормативно-правовому забезпеченню, інноваційним психолого-педагогічним підходам, перспективи розвитку сурдопедагогічної науки і практики;

- підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки для дітей з порушеннями слуху;
- технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, підготовки висновку ІРЦ, проведення корекційно-розвивальної роботи та організації супроводу за умов інклюзивного навчання.

Пререквізити

Викладач **Литовченко Світлана Віталіївна**

Контакти
Тел +380976841310
Email svetalitovchenko@ukr.net

Час для консультацій
Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу -

формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантів) компетентностей щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у системі супроводу дітей з порушеннями слуху, що можуть бути застосовані у професійній, дослідницькій та викладацькій діяльності.

Основними завданнями курсу є:

1. Ознайомити із міжнародними підходами та сучасними ключовими цінностями освіти (демократичні та гуманістичні норми розвитку світової спільноти, толерантність, недопущення дискримінації; пріоритет інтересів дитини, цінність дитинства та співпраці з родиною; мобільність та відкритість до змін системи освіти, реагування на сучасні соціальні виклики і запити дітей, батьків, педагогів, утвердження провідною метою освіти розвитку людини та становлення особистості, її світогляду, цінностей).

2. Ознайомити із нормативними основами діяльності ІРЦ, сучасними концепціями і теоріями функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

3. Розкрити сучасні тенденції розвитку освіти осіб з порушеннями слуху (соціальна модель розуміння порушення слуху; вибір освітніх маршрутів для дітей з порушеннями слуху; можливість самоідентифікації та самовизначення).

4. Представити сучасні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки для дітей з порушеннями слуху.

5. Презентувати апробовані технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, підготовки висновку ІРЦ, проведення корекційно-розвивальної роботи та організації супроводу за умов інклюзивного навчання.

6. Розкрити особливості проведення досліджень у галузі консультативно-діагностичної допомоги, застосування знань при виконанні завдань науково-дослідної діяльності, визначення рекомендацій щодо забезпечення якості освітніх послуг та управлінських рішень.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК5. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК6. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії у соціальних мережах для науковців при вирішенні поставлених завдань.

ЗК7. Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій в новій ситуації.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів спеціальної педагогіки та інших наук стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі освіти осіб із особливими освітніми потребами.

СК2. Здатність до виявлення значимих проблем і факторів організації супроводу та підтримки осіб з особливими освітніми потребами (відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності).

СК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати освітнє середовище.

СК4. Здатність до критичного оцінювання наслідків політики у сфері освіти осіб з особливими потребами, визначення рекомендацій стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення освітньої галузі.

СК5. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

СК6. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

СК7. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати наукову інформацію, що стосується наукового дослідження.

СК8. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК9. Здатність до самоаналізу та коригування наукової діяльності, самоменеджменту, саморозвитку.

Програмні результати навчання

РН1. Здатність організувати та проводити наукове дослідження щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів у системі супроводу дітей з порушеннями слуху.

РН2. Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнень і освітні потреби дітей з порушеннями слуху. Здатність проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівнів розвитку особистості.

РН3. Здатність аналізувати результати комплексного психолого-педагогічного оцінювання розвитку дитини, визначати потреби, планувати організацію освітнього середовища та необхідного супроводу.

РН4. Здатність оцінювати стан розвитку психолого-педагогічної діагностики осіб із порушеннями слуху, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення освіти осіб з порушеннями слуху.

РН5. Здатність до організації спільної діяльності і міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Здатність

використовувати сучасні наукові розробки в професійній діяльності науковця та викладача вищої школи.

РН6. Здатність знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, здійснювати комунікаційну взаємодію, використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

РН7. Здатність створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. Відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам психолого-педагогічної роботи

РН8. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	с	залік	екзамен		л	п	с	залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модулі.											
Змістовий модуль 1. Системний психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху.											
Тема 1. Міжнародні підходи та концептуальні основи розвитку освіти дітей з порушеннями слуху.	2	1	1				2	1	1		
Тема 2. Сучасні вимоги до організації системного супроводу дітей з порушеннями слуху: відповідність нормативно-правовому забезпеченню, інноваційним психолого-педагогічним підходам, перспективи розвитку сурдопедагогічної науки і практики.	2	1	1				2	1	1		
Разом за змістовим модулем 1	4	2	2				4	2	2		
Змістовий модуль 2. Організація діяльності ІРЦ як інноваційних освітньо-консультативних установ.											
Тема 1. Роль та функції ІРЦ.	2	1	1				2	1	1		
Тема 2. Сучасні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки для дітей з порушеннями слуху.	2	1	1				2	1	1		
Разом за змістовим модулем 2	4	2	2				4	2	2		
Змістовий модуль 3. Технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з порушеннями слуху.											
Тема 1. Технологія здійснення комплексної оцінки розвитку дитини з порушеннями слуху (визначення індивідуальних особливих потреб дитини).	3	1	2				3	1	2		
Тема 2. Фахівці ІРЦ у складі команди супроводу дитини у закладі освіти.	4		4				4		4		1
Разом за змістовим модулем 3	7	1	6				7	1	6		
Усього аудиторних годин	15										
ІНДЗ	15		-	-		-			-	-	
Усього годин	30										

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародні підходи та концептуальні основи розвитку освіти дітей з порушеннями слуху.	1
2	Сучасні вимоги до організації системного супроводу дітей з порушеннями слуху: відповідність нормативно-правовому забезпеченню, інноваційним психолого-педагогічним підходам, перспективи розвитку сурдопедагогічної науки і практики.	1
3	Роль та функції ІРЦ.	1
4	Сучасні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки для дітей з порушеннями слуху.	1
5	Технології здійснення комплексної оцінки розвитку дитини з порушеннями слуху (визначення індивідуальних особливих потреб дитини).	1

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення методичних засад та організаційних умов надання ефективного психолого-педагогічного супроводу дітям з порушеннями слуху в сучасних умовах.	1
2	Сучасне нормативно-правове забезпечення та інноваційні психолого-педагогічні підходи до освіти дітей з порушеннями слуху (раннє виявлення проблеми у розвитку та рання комплексна допомога (впровадження системи раннього втручання); зміна підходів до визначення необхідних для дитини послуг, зокрема, відмова від опори на категорії порушень, натомість насамперед врахування індивідуальних особливостей розвитку, потреб кожної дитини; гнучкість змісту та індивідуалізація процесу навчання і реабілітації; варіативність форм організації освіти та методичних підходів до навчання; орієнтація фахівців на надання допомоги сім'ї, широке залучення батьків до роботи з дітьми та підвищення відповідальності батьків за реабілітацію та навчання своїх дітей; організація міждисциплінарного командного підходу та надання інтегрованих послуг та ін.).	1
3	Організаційні та методичні основи діяльності ІРЦ.	1
4	Рекомендації для фахівців ІРЦ з визначення категорій (типології) освітніх труднощів у дітей з особливими освітніми потребами та чітких критеріїв щодо рівнів підтримки у закладі освіти.	1
5	Технології проведення комплексної оцінки для визначення особливих освітніх потреб дитини, розроблення рекомендацій щодо освітньої програми, оформлення висновку ІРЦ.	2
6	Особливості надання психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг відповідно до можливостей дитини; участь в командах психолого-педагогічного супроводу дитини з порушеннями слуху у закладах освіти; ведення реєстру закладів освіти, а також реєстру фахівців, які надають психолого-	2

	педагогічні та корекційно-розвивальні послуги дітям з особливими освітніми потребами; консультування педагогів та батьків.	
7	Особливості проведення досліджень у галузі консультативно-діагностичної допомоги, застосування знань при виконанні завдань науково-дослідної діяльності, визначення рекомендацій щодо забезпечення якості освітніх послуг та управлінських рішень	2

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Тема 1. **Аналіз сучасних теоретичних підходів до створення освітнього середовища для дітей з порушеннями слуху в контексті педагогічних інновацій** *5 год.*

1. Зміна підходів до визначення необхідних для дитини послуг, зокрема, відмова від опори на категорії порушень, натомість насамперед врахування індивідуальних особливостей розвитку, потреб кожної дитини.
2. Варіативність форм організації освіти та методичних підходів до навчання.
3. Орієнтація фахівців на надання допомоги сім'ї, широке залучення батьків до роботи з дітьми та підвищення відповідальності батьків за реабілітацію та навчання своїх дітей; організація міждисциплінарного командного підходу та надання інтегрованих послуг.

Тема 2. **Сучасні підходи до визначення категорій (типології) освітніх труднощів у дітей з порушеннями слуху та критеріїв щодо рівнів підтримки у закладі освіти (особливості роботи фахівців ІРЦ) 5 год.**

1. Освітні труднощі більшості дітей з порушеннями слуху класифікують як «функціональні (сенсорні)».
2. Зниження слуху може зумовлювати й навчальні, соціоадаптаційні та інші труднощі, які в такому випадку мають вторинний характер, водночас також вимагають застосування відповідних педагогічних стратегій у правильній послідовності
3. Критеріями при визначенні рівнів підтримки в закладі освіти є особливості слухового сприймання, навички комунікації, навчальної діяльності та ін.

Тема 3. **Технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з порушеннями слуху. 5 год.**

1. Технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, підготовки висновку ІРЦ.
2. Особливості проведення корекційно-розвивальної роботи з дітьми з порушеннями слуху та організації супроводу за умов інклюзивного навчання.

3. Індивідуальний підхід для забезпечення можливості вибору варіанту освіти (освітньої траєкторії), оптимального для кожної дитини: підхід, за якого сім'я обирає розвиток слухового сприймання та словесного мовлення дитини як основного засобу комунікації (за такого підходу важливий корекційний супровід з розвитку слухового сприймання й мовлення); білінгвальний підхід, що передбачає сприйняття осіб з порушеннями слуху як представників культурно-лінгвістичної меншини, у якій перша і основна мова спілкування з дитиною – жестова, що використовується у формі природного жестового мовлення.
4. Організація досліджень у галузі консультативно-діагностичної допомоги, застосування знань при визначенні рекомендацій щодо забезпечення якості освітніх послуг та управлінських рішень

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	10
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	
80-89	B		
70-79	C	Добре	Зараховано
66-69	D		
60-65	E	Задовільно	
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали

Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Пошук у базах даних (Scopus) та (Web of Science) журналів дотичних до теми дослідження	20
2. Підготовка наукової статті за вимогами до фахового журналу категорії «В», оформлення бібліографічних посилань в стилі APA	30
3. Підготовка наукової статті за вимогами у журналах, які індексуються в Scopus та Web of Science	50

Основна (обов'язкова) література

1. Дитина з порушенням слуху: посібник / С.Литовченко, В.Жук, О.Таранченко. — Ранок, Кенгуру. — 56 с. *Режим доступу:* <http://lib.iitta.gov.ua/>.
2. Дитина з порушенням слуху: навігація для батьків: посібник / С.Литовченко, В.Жук, О.Таранченко, В.Литвинова, Н.Піканова. — К., 2018. *Режим доступу:* <https://lib.iitta.gov.ua/>.
3. Засенко В. В., Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії: Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за ред. В. Г. Кременя. — Київ: Педагогічна думка, 2016. — С. 68-77. *Режим доступу:* <https://lib.iitta.gov.ua/706242/>.
4. Засенко В. В., Прохоренко Л. І. Освіта «особливих» дітей: стратегія розвитку. — Рідна школа, № 3-4, 2019. — С. 48-52.
5. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. — Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. — 300 с.
6. Навчання дітей із порушеннями слуху: навчально-методичний посібник / С. В. Кульбіда та ін. — Харків: Видво «Ранок», 2019. — 216 с. *Режим доступу:* <http://lib.iitta.gov.ua/719471/1/>.
7. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. — Харків: Видавництво «Ранок», 2019. — 304 с. *Режим доступу:* <https://lib.iitta.gov.ua/719075/>.
8. Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні тенденції та технології: авчально-методичний посібник / С.Литовченко, О.Таранченко, В.Жук, В.Шевченко, В.Литвинова, О.Федоренко. — К., 2011 р.
9. Таранченко О.М., Федоренко О. Ф. Концепція розвитку системи освіти дітей із порушеннями слуху в Україні. — Особлива дитина: навчання і виховання, №1, 2015. — С. 27-33.
10. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за ред. М.А. Порошенко. — Київ, 2018.
11. ЗАСЕНКО, В. В., & ПРОХОРОНКО, Л. І. (2020). «ОСОБЛИВІ ДІТИ» В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ: Наукова доповідь на веб-конференції «Учені НАПН України — українським вчителям», 27 серпня 2020 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-12-4>
12. Колупаєва, А., & Таранченко, О. (2020). Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації працівників інклюзивно-ресурсних центрів. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 1(90), 18-27. <https://doi.org/10.33189/ectu.v1i90.13>
13. Кремень, В. Г. (2021). ОСВІТА ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В

КОНТЕКСТИ ЇХ БЕЗПЕРЕРВНОГО РОЗВИТКУ: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України 19 листопада 2021 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-1-1>

14. Литовченко, С. В. (2020). Перспективи розвитку спеціального закладу освіти (за матеріалами обговорення із педагогами). *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 4, 136-143. <http://international-relations.knukim.edu.ua/index.php/2307-4906/article/view/224183>
<https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2020.224183>

15. ПРОХОРОНКО, Л. І. (2019). НАУКОВО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД В ОСВІТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ : Наукова доповідь на загальних зборах НАПН України 17 грудня 2019 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 1(1), 1-5. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2019-1-1-1-5>

16. Прохоренко, Л. І., & Орлов, О. В. (2021). ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ВИКЛИКІВ: НАВЧАННЯ І СУПРОВІД: Наукова доповідь на вебконференції «Учені НАПН України — українським учителям», 25 серпня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-11>

17. Bryman, A. (2004). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press.
Grinnell, M.R. Jr. & Unrau, Y.A. (Eds.). (2004). *Social work research and evaluation: Quantitative and quantitative approaches*. New York: Oxford University Press.

18. J. Deppeler, T. Loreman, R. Smith, Teaching and learning for all. In J. Deppeler, T. Loreman, R. Smith, and L. Florian. (Eds.), *Inclusive pedagogy across the curriculum. International perspectives on inclusive education*. London: Emerald Group Publishing. Find this resource, Vol. 7, p. 1-10, 2015.

19. T. Loreman, D. McGhie-Richmond, A. Kolupaieva, O. Taranchenko, et al. A Canada-Ukraine collaborative initiative for inclusive education in Ukraine: Participant perspectives. *School Effectiveness and School Improvement*, 27(1), p. 24-44, 2016.

20. T. Loreman, *Pedagogy for Inclusive Education*, Oxford Research Encyclopedia of Education, Oxford University Press USA, 2019.

21. S. Schwab, U. Sharma, T. Loreman, "Are we included? Secondary students' perception of inclusion climate in their schools", *Teaching and Teacher Education*, 75, p. 31-39, 2018.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання : навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. — Харків : Видавництво «Ранок», 2019. — 216 с. *Режим доступу*: <https://lib.iitta.gov.ua/719558/>.

2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. — Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. — 278 с.

3. Данілавичюте Е. А. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. — *Особлива дитина: навчання і виховання*, №3 (87), 2018. — С. 7-18.

4. Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка)]. — Київ : Симоненко О. І., 2019 – 320 с. *Режим доступу*: <http://ispukr.org.ua/?p=5200#.XsT159QS9H0>.

5. Литовченко С.В. Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами: актуальні питання. — *Особлива дитина: навчання і виховання*, №4 (92), 2019. —

С. 30-36.

6. Методичні рекомендації з фізичного розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слуху / В. М. Шевченко. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. — 48 с.

7. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку: науково-методичний посібник / за ред. Литовченко С.В. – К: Педагогічна думка, 2011. – 128 с.

8. Стежки у світ : навчально-наочний посібник для роботи з дошкільниками з порушеннями слуху (у 3 книгах) / В.В. Жук, О.Ф. Федоренко, В.В. Литвинова, Н.Л. Максименко, Л.В. Борщевська, С.В. Литовченко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. — 236 с.

9. Стежки у світ : програма розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом / Жук В.В., Литовченко С.В., Максименко Н.Л. [та ін.]. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. — 248 с

10. Освіта осіб з особливими потребами: виклики сьогодення: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 червня 2018 року. – К.: «Наша друкарня». – 2018. – 176 с. *Режим доступу:* <http://ispukr.org.ua/?cat=18&paged=2#.XsTnhtQS9H0>.

11. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.

12. Практична психологія в інклюзивному середовищі : матеріали І Всеукр. наук. інтернет-конф. (м. Переяслав-Хмельницький, 21 лютого 2019 року) / За заг. ред. В. А. Вінс, Т. М. Кузьменко, І. М. Зозуля – Переяслав-Хмельницький: Видавець Я. М. Домбровська., 2019. – 248 с. *Режим доступу:* <http://ispukr.org.ua/?cat=17#.XsTm8NQS9H3>.

13. Психолого-педагогічні стратегії безбар'єрного освітнього середовища для дітей з порушеннями зору : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (12 березня 2019 р., м. Київ) / Упорядн.: Костенко Т. М., Кондратенко С. В., Легкий О. М. – Київ : Інтерсервіс, 2019. – 52 с. *Режим доступу:* <http://ispukr.org.ua/?cat=17#.XsTm8NQS9H3>.

14. Alishavskane S., Onufrik M., Florian L. *Service provision for at risk children under inclusive education reform in Ukraine*. Kyiv: Open Society Foundation. 2019.

15. Haug P. Understanding inclusive education: ideals and reality. *Scandinavian Journal of Disability Research*. 2017. 19(3). P. 206-217.

16. Kulbida S. Features of bilingual approach application in special institutions for deaf in Ukraine. *Education: Modern Discourses*. 2019. 2. P. 141-152.

17. S. Schwab, U. Sharma, T. Loreman. Are we included? Secondary students' perception of inclusion climate in their schools. *Teaching and Teacher Education*. 2018. 75. P. 31-39.

18. Zasenko V. V., Prokhorenko L. I. Educational development priorities for people with special needs in Ukraine. *Education: Modern Discourses*. 2018. 1. pp. 161-167.

Інформаційні ресурси

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.
Режим доступу: <http://ispukr.org.ua/>, <http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped/>;
Відділ освіти дітей з порушеннями слуху
<http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0118U003346/> (2018-2019), Лабораторія сурдопедагогіки <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0115U000202/> (2015-2017).

Особлива дитина: навчання та виховання. *Режим доступу:*
http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child.

Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. *Режим доступу:*
https://spp.org.ua/index.php/26_02_2020.

Український соціологічний журнал. *Режим доступу:*
<http://www.sau.kiev.ua/magazine.html>

Бібліотеки

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
+38 044 468 14 81, isenaesu@gmail.com, вул. М. Берлінського 9, м. Київ, 04060, Україна

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. *Режим доступу:*
<http://www.nbuv.gov.ua/>

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України. *Режим доступу:*

<http://www.dnpb.gov.ua/>

Електронна бібліотека НАПН України. *Режим доступу:* <https://lib.iitta.gov.ua/561/>

Наукові та громадські установи

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. *Режим доступу:* <http://www.psyua.com.ua>.

Інститут проблем виховання НАПН України. *Режим доступу:* <http://ipv.org.ua/>.

Інститут соціології НАН України. *Режим доступу:*
http://www.isoc.com.ua/institute/about_inst_lite.php.

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України. *Режим доступу:* <http://www.idss.org.ua/>

Соціологічна асоціація України. *Режим доступу:* <http://www.sau.kiev.ua/>

1. <https://www.science-community.org/uk/grants?page=1>
2. www.Science-Community.org
3. <http://www.researcherid.com/rid/E-6522-2011>
4. <http://scholars.sciencecommons.org/>
5. <https://www.openuphub.eu/>
6. CogPrints
7. <http://europepmc.org/>
8. <http://www.opendoar.org/>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Поведінка на курсі

Під час занять здобувачі:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань здобувачі:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.

Здобувачі, які беруть активну участь у громадській діяльності в Раді молодих науковців Інституту, разом із дипломом будуть отримувати почесні рекомендаційні листи, де вказуватимуться не лише їхні чесноти, а й виявлені ділові та управлінські здібності.

Інформація про викладача

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; консультант (фахівець) Інклюзивно-ресурсного центру №3 Деснянського району м. Києва (за сумісництвом).

ORCID iD 0000-0003-0001-4667

Профіль вченого у Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=sgbh2NsAAAAJ&hl=ru>

Сторінка автора у Електронній бібліотеці НАПН України <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0019986>

Основні публікації з тематики дисципліни

Статті у виданнях, що внесені до Переліку наукових фахових видань України (група Б)

1. Литовченко С. Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: контент щодо особливих освітніх потреб. *Вісник післядипломної освіти*. 2020. Вип. 13 (42). С. 123-140.

http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/13_43_2020/Bulletin_13_42_Pedagogika_Lytovchenko.pdf

[https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13\(42\)-123-139](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13(42)-123-139)

2. Литовченко С. Дистанційне навчання дітей з порушеннями слуху: рекомендації учасникам команди супроводу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 3-4 (97-98). С. 301-311.

https://www.researchgate.net/publication/346211016_DISTANCIJNE_NAVCANNA_DITEJ_IZ_PORUSENNAMI_SLUHU_REKOMENDACII_UCASNIKAM_KOMANDI_SUPROVODU

[DOI:10.24139/2312-5993/2020.03-04/301-311](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.03-04/301-311)

3. Литовченко С. Перспективи розвитку спеціального закладу освіти (за матеріалами обговорення із педагогами). *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 4. С. 136-143.

<http://international-relations.knukim.edu.ua/index.php/2307-4906/article/view/224183>

<https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2020.224183>

4. Литовченко С. Дошкільна освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні моделі та перспективи розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 1 (105). С. 87-99.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_1_43

[DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/445-458](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.01/445-458)

5. Литовченко С., Литовченко В. Підготовка батьків до оцінки розвитку дітей в інклюзивно-ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. *Наука і освіта*. 2022. № 2, С. 31-38.

<https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5>

<https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2022-2-doc/2022-2-st31>

<http://lib.iitta.gov.ua/732644/>

6. Литовченко С., Литовченко В. Фактори навколишнього середовища в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. № 4(108). С. 27-39.

<https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>

http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/120

7. Литовченко С. Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами: актуальні питання. *Особлива дитина : навчання і виховання*. 2019. №4 (93). С. 30-36.

http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/38
<https://doi.org/10.33189/ectu.v4i93.38>

8. Литовченко С. Ключові аспекти узагальнення результатів оцінювання та підготовки висновку Інклюзивно-ресурсного центру. *Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови*. 2019. № 15. С. 201-211.

<https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/22>

Монографія

1. Литовченко С. *Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку : навчання та супровід* : Монографія. К. : ФОП Симоненко О. І., 2020. 356 с.

Статті у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection

1. Тороп К., Ярмола Н., Литовченко С., Трикоз С., Шевченко В., Круглик О. Інноваційні підходи до соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (порушення інтелектуального розвитку). Kristina Torop, Nataliia Yarmola, Svitloana Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. [11/02-XXIV](#) (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P. 93-97

<http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv>

<http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/PDF/110224.pdf>

ISSN 1804-7890, ISSN 2464-6733 (ONLINE)

Міжнародні видання

1. Litovchenko S. Theoretical and normative bases of realization of early intervention to children with hearing impairments. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 7 (35). Vol. 2. P. 3-8. <http://kelmczasopisma.com/viewpdf/3053>

<https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.2.1>

2. Litovchenko S. Support of early and preschool children with hearing impairments in the context of educational changes in Ukraine. *German International Journal of Modern Science*. 2021. № 6. Vol. 3. P. 19-23.

<https://ru.calameo.com/read/0063821518cb83d14037a>

<https://doi.org/10.24412/2701-8369-2021-6-3-19-23>

Статті у наукових фахових виданнях України, які включені у міжнародні наукометричні бази

1. Литовченко С. Про результати дослідження «Теоретико-методичні засади навчання дітей з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти», що виконувалося в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України впродовж 2018-2020 років: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 17 лютого 2022 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022, № 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4135>

<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/issue/view/9>

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730994>

2. Литовченко С. Розвиток мережі закладів дошкільної освіти для дітей з порушеннями слуху. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. № 1(105), С. 8-18.

<https://doi.org/10.33189/ectu.v1i105.93>

http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/93

<http://lib.iitta.gov.ua/730166/>

- Литовченко С. Методи дослідження проблем освіти осіб з порушеннями слуху (з досвіду підготовки докторів філософії зі спеціальної освіти). *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. № 3(107), С. 19-31.

<https://doi.org/10.33189/ectu.v107i3.111>

http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/111

<http://lib.iitta.gov.ua/732240/>

Зворотній зв'язок

Моб. тел. 0976841310

svetalitovchenko@ukr.net

Затверджено

Протокол засідання відділу освіти дітей з порушеннями слуху №6 від 12 серпня 2022 року

Укладач

Литовченко С.В.

Завідувач відділу

Литовченко С.В.